

Cölesztin Gyöngyösorszi ércfelületéből

SZTRÓKAY KÁLMÁN

Az Állami Földtani Intézet gyűjteményének korszerű átrendezésével kapcsolatos munkálatok során az intézet munkatársai 1952. áprilisában Gyöngyösorszin újabb gyűjtést végeztek. Ez alkalomból Vidacs A., Kürtös J.-né és Marczis J. számára új és tanulságos példánnyal gazdagították e bányahelyről származó ásvány-, érc- és kőzetanyagot.

A gyűjtés anyagának átvizsgálásakor kiderült, hogy az egyik halványibolyás színű ametiszt-kristálycsoporton szép kifejlődésű, víztiszta, kissé kékesbe játszó cölesztin kristályok vannak.

Az ametiszt szorosán összeilleszkedő, kb. 0,5—1,0 cm nagyságú kristályainak felületén, a romboéder-lapok között lévő öblökben, valamint a csúcson, a főtengely irányára haránt helyzetben csoportosulnak a cölesztin kristályok.

A legnagyobb kristályok mérete 1,2—1,3 cm, a kisebb kristályok alig mm-esek. A nagyobb kristályok nyúlt-oszlopos természetűek, a kisebbek inkább izometrikusak. A megnyúlás a Goldschmidt—Panebianco-féle felállítás szerint a bázis és a (011) forma uralkodása révén, az *a*-tengely irányában alakult ki. E kristályokon a következő formákat lehet észlelni:

c (001)	z (111)
o (011)	a (100)
m (110)	

A nagyobb kristályok formakombinációja csakis a fenti alakokból áll; a cölesztinre nagyon jellemző másodfajta formák az apróbb kristályokon és csak alárendelten mutatkoznak. Az optikai sajátosságok normális viszonyokat árulnak el. A bázis és prizma szerinti hasadás, főképpen a kissé megsérült kristályokon, igen jól megfigyelhető.

Az előkerült darab az új altáró 1850. m.-ének breccsás jellegű telérkitöltéséből való. Utóbb egy másik példányt — táblás kifejlődésű kristályhalmazt — a hányón is sikerült találni, melynek bányabeli termőhelyét közelebbről nem ismerjük. Az eddigiek alapján megvan a remény arra, hogy az első kristályok felismerése felkeltette a figyelmet, és így a további műveletek során bővebb előfordulásra is számíthatunk. Gazdagabb anyag birtokában pedig már részletesebb alaktaní, kristályfizikai és genetikai vizsgálatokra is sor kerülhet.